

СУБСТАНТИВАЦІЯ ЧИСЛІВНИКІВ У АНГЛІЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Чорнобривець Є.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Шуменко О. А.

Числівники, як частина мови, наділені категоріальним значенням числа, граматичним представленням у словосполученнях та словотвірними потенціями. Здатність числівників конструювати нові лексичні одиниці сприяє розширенню словникового складу мови та ідентифікації еволюційних процесів квантитативної лексики. Числівник не меншою мірою, ніж прикметник залучений до сфери означуваних слів, тому субстантивація так само яскраво представлена в даній частині мови.

Субстантивація – складне лексико-граматичне явище, викликане цілим комплексом факторів лексичного, синтаксичного та морфологічного порядку. Під терміном «субстантивація» слід розуміти не тільки перехід слова в розряд іменника з інших частин мови, а й здатність вказувати на предмет та його ознаки. Субстантивація числівників - набуття ними предметного значення, що свідчить про їх семантичну близькість з словами, які використовують для лічби та спільність етимологічних витоків.

Аналіз результатів дослідження субстантивації числівників дає змогу вичленити субстантивовані числівники та розподілити їх до таких груп: для позначення групи людей або речей (напр.: *«She looked thoughtfully at the other two – Carrie Louise thinner and frailer and yet curiously untouched – and the old man with the sweet smile.»*); для позначення десятиріч, часових або вікових періодів (напр.: *«Long story short, this afternoon Marla was just lying in bed, waiting for the Meals on Wheels delivery between noon and two.»*); для позначення приблизної кількості, часто в гіперболічному значенні для передачі ідеї дуже великого числа (напр.: *«Thousands of visitors were that day at the exhibition.»*); використання субстантивованого числівника з іншим числівником (напр.: *«But we have about eight hundred unsterilized ones who need constant drilling.»*).

Роль субстантивації охарактеризована як засіб поповнення словникового складу мови новими номінативними одиницями. У наведених прикладах субстантивованих числівників простежується контекстуально зумовлений синтаксичний рівень частиномовної транспозиції, при якій числівник (подібно до прикметника в аналогічних умовах) стає виразником іменниково-числівникового словосполучення, перебираючи на себе значення предметності.

Що стосується внутрішнього наповнення, то в результаті лексикалізації синтаксичних конструкцій утворюються складні слова особливого типу, які мають значну інформаційну ємність і відрізняються семантичною насиченістю. Вивчення семантики новоутворених лексичних одиниць ґрунтується на співвіднесенні значення похідних слів зі значенням компонентів твірної основи. У результаті лексикалізації синтаксичної одиниці зв'язки між її компонентами втрачають актуальність як граматичні показники, але впливають на семантику похідного слова.

У сучасній англійській мові спостерігається тенденція до появи деривацій числівника, утворених на основі частиномовної транспозиції. Відтворення специфіки національно-мовної картини світу визначає необхідність подальших досліджень субстантивованих числівників у порівняльно-зіставному аспекті субстантивації інших частин мови.

1. Швачко С. О. Числівник англійської мови : навч. посіб. / С. О. Швачко, С. В. Баранова, І. К. Кобякова та ін.; за заг. ред. С. О. Швачко. – Суми : Вид-во СумДУ, 2010. – 171 с.
2. Шуменко О. А. Лінгвістичний статус денумеративів / О. А. Шуменко // Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства. Ч. I – Суми, СумДУ. – 127 с. – С. 52-54.
3. Agatha Christie «They Do It with Mirrors». – Signet: March 1st 2000, p. 224.
4. Chuck Palahniuk «Fight Club». – Routledge: November 7th 2011, p. 180.

Чорнобривець, Є. Субстантивація числівників у англійській літературі [Текст] / Є. Чорнобривець ; наук. кер. О.А. Шуменко // Перекладацькі інновації : матеріали V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 12-13 березня 2015 р. / Редкол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.О. Жулавська та ін. - Суми : СумДУ, 2015. - С. 56-58.